

8^ο Εβδομαδιαίο Δελτίο για τις Οικονομικές Επιπτώσεις του Κορωνοϊού

Ευρωπαϊκές Εξελίξεις (08-15/05)



*"The final word on EU law is always spoken in Luxembourg.
Nowhere else."*

Ursula von der Leyen, Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής



*"Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπενθυμίζει την ανάγκη να διατηρηθεί η
αξιοπιστία της Ένωσης μας και προειδοποιεί την Επιτροπή να μην
καταφύγει σε χρηματοοικονομικές αλχημείες και αμφιλεγόμενους
πολλαπλασιαστές προκειμένου να παρουσιάσει στο κοινό φιλόδοξα
αριθμητικά στοιχεία (...)"*

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ψήφισμα 2020/2631



*"[Μία διαδικασία επί παραβάσει εναντίον της Γερμανίας] θα
πυροδοτούσε μία σημαντική κλιμάκωση, οδηγώντας ενδεχομένως
την Γερμανία και άλλα κράτη μέλη σε μία συνταγματική
σύγκρουση, η οποία θα ήταν πολύ δύσκολο να επιλυθεί."*

Peter M. Huber, Δικαστής του Γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου

- Η Επιτροπή ενέκρινε μέτρα κρατικής στήριξης 9 κρατών μελών ύψους €12,5 δισ.

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή



- Η Ευρωμάδα συμφώνησε τους όρους και τις λεπτομέρειες του έκτακτου χρηματοδοτικού εργαλείου του ΕΜΣ. Τα μέλη της Ευρωζώνης θα έχουν τη δυνατότητα μέχρι τις 31/12/2022 να αιτηθούν χρηματοδότησης έως 2% του ΑΕΠ τους με μέγιστη διάρκεια μέσης ωρίμανσης τα 10 έτη.

Συμβούλιο της
ΕΕ



Μέτρα εθνικών κυβερνήσεων (08-15/05)

Ιταλία: Ο Πρωθυπουργός εξήγγειλε νέο πακέτο μέτρων ύψους €55 δισ. το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, επέκταση του επιδόματος ανεργίας και αναστολή φορολογικών υποχρεώσεων για επιχειρήσεις.

Γαλλία: Ο Υπουργός Οικονομικών ανακοίνωσε οικονομική υποστήριξη ύψους €18 δισ. για τον τομέα του τουρισμού που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, αναστολή φορολογικών υποχρεώσεων και δάνεια με κρατική εγγύηση.

Βουλγαρία: Ο Πρωθυπουργός ανακοίνωσε τη μείωση του ΦΠΑ στους κλάδους της εστίασης και της ψυχαγωγίας από 20% σε 9%.

Ινδία: Ο Πρόεδρος Modi ανακοίνωσε πακέτο στήριξης της οικονομίας ύψους \$266 δισ. χωρίς αναφορά στον τρόπο κατανομής του.

ΗΒ: Παράταση μέχρι τα τέλη του Οκτωβρίου του προγράμματος στήριξης μισθών των εργαζόμενων σε καθεστώς αναστολής σύμβασης εργασίας

Σαουδική Αραβία: Η Κυβέρνηση ανακοίνωσε περαιτέρω περικοπές ύψους \$26,6 δισ. και αύξηση του ΦΠΑ από 5% σε 15%.



Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

- Στο διάστημα 08-14/05 το ΔΝΤ ενέκρινε παροχή χρηματοδότησης σε 4 κράτη, συνολικού ύψους 2,1 δισ. SDR (\$2,9 δισ.) μέσω του Rapid Credit Facility, του Rapid Financing Instrument και του Catastrophe Containment and Relief Trust.

Ανάλυση μέτρων⁵ (16/03 – 15/05)

| | ΕΕ | Γαλλία | Ιταλία | Γερμανία | Ολλανδία | Αυστρία | Δανία | Ισπανία | Ελλάδα | Πορτογαλία | Ιρλανδία |
|--|--|---|---|---|---|--|---|-------------------------------------|---|---|--|
| Α. Δημοσιονομικά Μέτρα¹ | €65 δισ. | €56,7 δισ. | €16 δισ. | €453,3 δισ. | €20,1 δισ. | €19 δισ. | 55,9 δισ. DKK | €31,2 δισ. | €3,92 - 3,97 δισ. | €1 δισ. ¹ | €7,2 δισ. ¹ |
| Β. Μέτρα Νομισματικής Πολιτικής (Σύνολο) | €1,99 τρισ. ² | - | - | - | - | - | Επέκταση πιστωτικής διευκόλυνσης των τραπεζών | - | - | - | - |
| Γ. Δάνεια/ Δανειακές Εγγυήσεις | €305 δισ. | €337,9 δισ. | €530 δισ. | €819,7 δισ. | Τουλάχιστον €12,1 δισ. | €9 δισ. | 66 δισ. DKK | €112,4 δισ. | Έως €3 δισ. | €3,96 δισ. | €400 εκατ. ¹ |
| Δ. Αναστολή Είσπραξης Φόρων | - | €19 δισ. ³ | €15,3 δισ. | €500 δισ. | €35 – 45 δισ. (εκτίμηση) | Έως €10 δισ. | 165 δισ. DKK | Τουλ. €14 δισ. | €4,11 δισ. | €6,2 δισ. | Απροσδιόριστο |
| Ε. Μέτρα Στήριξης της Αγοράς Εργασίας⁴ | SURE: Ταμείο παροχής δανείων στα κράτη μέλη για προγράμματα στήριξης της απασχόλησης. Συνολικό ύψος: €100 δισ. | Κάλυψη μισθών κατά 70% για άτομα σε καθεστώς μερικής ανεργίας | Πάγωμα απολύσεων & χρονική επέκταση επιδόματος ανεργίας | Επιπλέον κονδύλια για το υπάρχον σύστημα στήριξης εισοδήματος των ανέργων | Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 90% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 20% μείωση στα έσοδα) | Στήριξη μισθολογικού κόστους κλιμακωτά ανάλογα με το ύψος του μισθού έως 90% του χρόνου εργασίας | Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 75% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 20% μείωση στα έσοδα) | Κάλυψη μισθών κατά 70% ⁵ | Παροχή βοήθηματος €800 σε εργαζόμενους υπό αναστολή σύμβασης εργασίας σε πληττόμενους κλάδους | Στήριξη μισθολογικού κόστους έως 75% (επιχειρήσεις με τουλάχιστον 40% μείωση στα έσοδα) | Αύξηση επιδόματος ανεργίας και στήριξη μισθολογικού κόστους έως 70% (όριο €410/εβδομάδα) |

¹ Το κόστος των μέτρων αυτών αναμένεται να είναι υψηλότερο καθώς έχουν ληφθεί μέτρα το κόστος των οποίων δεν είναι ακόμα γνωστό.

² Συμπεριλαμβάνει το Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP), συνολικής αξίας €750 δισ., την αύξηση κατά €120 δισ. των αγορών στο πλαίσιο του Asset Purchase Programme (APP), την παροχή επιπρόσθετης ρευστότητας ύψους €1 τρισ. στον τραπεζικό τομέα μέσω του προγράμματος TLTRO III καθώς και την απελευθέρωση κεφαλαίων ύψους €120 δισ. λόγω χαλάρωσης των κανονισμών. Οι αριθμοί αυτοί αναφέρονται στη συνολική αξία τίτλων και τραπεζικής ρευστότητας που θα έχουν προστεθεί στο ισολογισμό της ΕΚΤ μετά το πέρας των αντίστοιχων προγραμμάτων. Για περισσότερες πληροφορίες για την εξέλιξη των αγορών τίτλων της ΕΚΤ, σας παραπέμπουμε στο διάγραμμα των Εβδομαδιαίων Καθαρών Αγορών Τίτλων.

³ Πακέτο αναστολής και διαγραφής φορολογικών υποχρεώσεων συνολικού ύψους €32 δισ. Καθώς δεν έχει εξειδικευθεί η αξία των δύο μέτρων ξεχωριστά, υιοθετούμε την εκτίμηση του Ινστιτούτου Bruegel περί ίσου καταμερισμού του πακέτου, σε €16 δισ. αναστολών και €16 δισ. διαγραφών

⁴ Το κόστος τους – εφόσον εξειδικεύεται – συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό δημοσιονομικό κόστος.

⁵ Πηγές: IMF Policy Tracker, OECD Country Policy Tracker, Ινστιτούτο Bruegel & επίσημες ανακοινώσεις των κυβερνήσεων.

| | ΗΠΑ | Καναδάς | Αυστραλία | ΗΒ | Ιαπωνία | Ρωσία | Ινδία | Βραζιλία |
|--|---------------------------------------|--|--|---------------------------------------|---------------------------|--|---|---|
| Α. Δημοσιονομικά μέτρα (Σύνολο)⁶ | ≈\$1,3 τρισ. | 108,3 δισ. CAD | 193,8 δισ. AUD | £103,7 δισ. | ¥117,1 τρισ. ⁷ | 500 δισ. RUB | 1,85 τρισ. INR | ≈ 470 δισ. BRL |
| Β. Μέτρα Νομισματικής Πολιτικής (Σύνολο) | Απεριόριστο | Δεν εξειδικεύεται | Τουλάχιστον 90 δισ. AUD | Τουλάχιστον £645 δισ. | Απεριόριστο | Δεν εξειδικεύεται | Τουλάχιστον 3,7 τρισ. INR | ≈ 1,2 τρισ. BRL |
| Β1. Αγορές Ομολόγων | Δεν εξειδικεύεται | Δεν εξειδικεύεται | Δεν εξειδικεύεται | Τουλάχιστον £645 δισ. | Δεν εξειδικεύεται | Δεν εξειδικεύεται | Δεν εξειδικεύεται | - |
| Β2. Ρευστότητα προς τράπεζες | Δεν εξειδικεύεται | Δεν εξειδικεύεται | Τουλάχιστον 90 δισ. AUD | Τουλάχιστον £190 δισ. | Δεν εξειδικεύεται | 500 δισ. RUB | Τουλάχιστον 3,7 τρισ. INR | ≈ 1,2 τρισ. BRL |
| Γ. Δάνεια/Δανειακές Εγγυήσεις | \$1,257 τρισ. | 65 δισ. CAD | 35 δισ. AUD | £330 δισ. ⁸ | Τουλάχιστον ¥2,1 τρισ. | Δεν εξειδικεύεται | - | Τουλάχιστον 36 δισ. BRL |
| Δ. Αναστολή Είσπραξης Φόρων | \$561 δισ. | 85 δισ. CAD | - | Δεν εξειδικεύεται | Δεν εξειδικεύεται | Δεν εξειδικεύεται | Δεν εξειδικεύεται | Δεν εξειδικεύεται |
| Ε. Μέτρα Στήριξης της Αγοράς Εργασίας⁹ | \$250 δισ. (μέσω επιδομάτων ανεργίας) | Παροχή στήριξης 2000 CAD/μήνα σε άτομα με απώλεια εισοδήματος & στήριξη μισθολογικού κόστους κατά 75% για πληττόμενες επιχειρήσεις | Στήριξη μισθολογικού κόστους με παροχή ανά δύο εβδομάδες 1500 AUD/εργαζόμενο | Στήριξη μισθολογικού κόστους κατά 80% | - | Μείωση εργοδοτικών εισφορών για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις & αύξηση του επιδόματος ανεργίας | Αύξηση μισθού για εργάτες που έχουν ενταχθεί σε κρατικό πρόγραμμα απασχόλησης αγροτών | Παροχή βοήθηματος \$120 σε ανέργους και στους άτυπα απασχολούμενους |

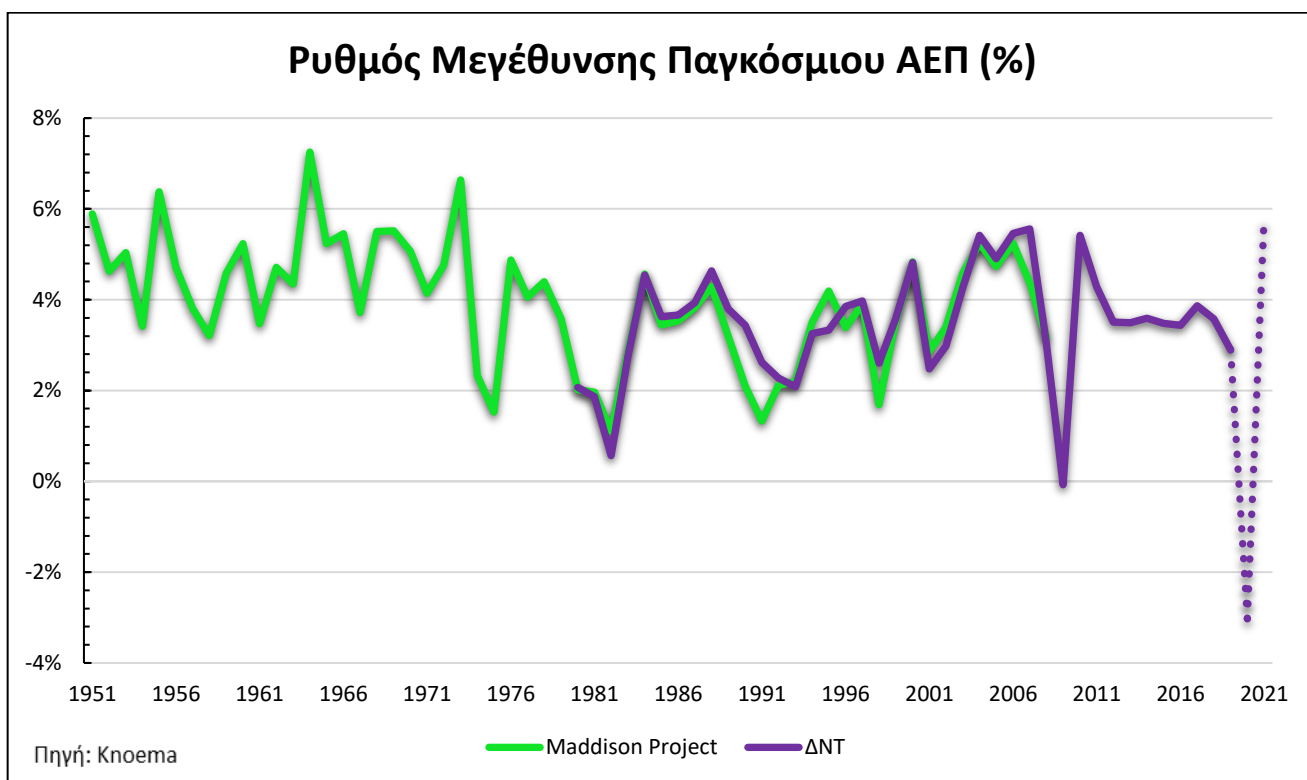
⁶ Δεν περιλαμβάνει τα μέτρα αναστολής εισπραξης φόρων και τα προγράμματα κρατικών εγγυήσεων/δανείων.

⁷ Καθώς δεν έχει εξειδικευθεί η κατανομή του συνολικού πακέτου, στο ποσό συμπεριλαμβάνεται το κόστος των μέτρων αναστολής εισπραξης φόρων και παροχής δανείων/δανειακών εγγυήσεων.

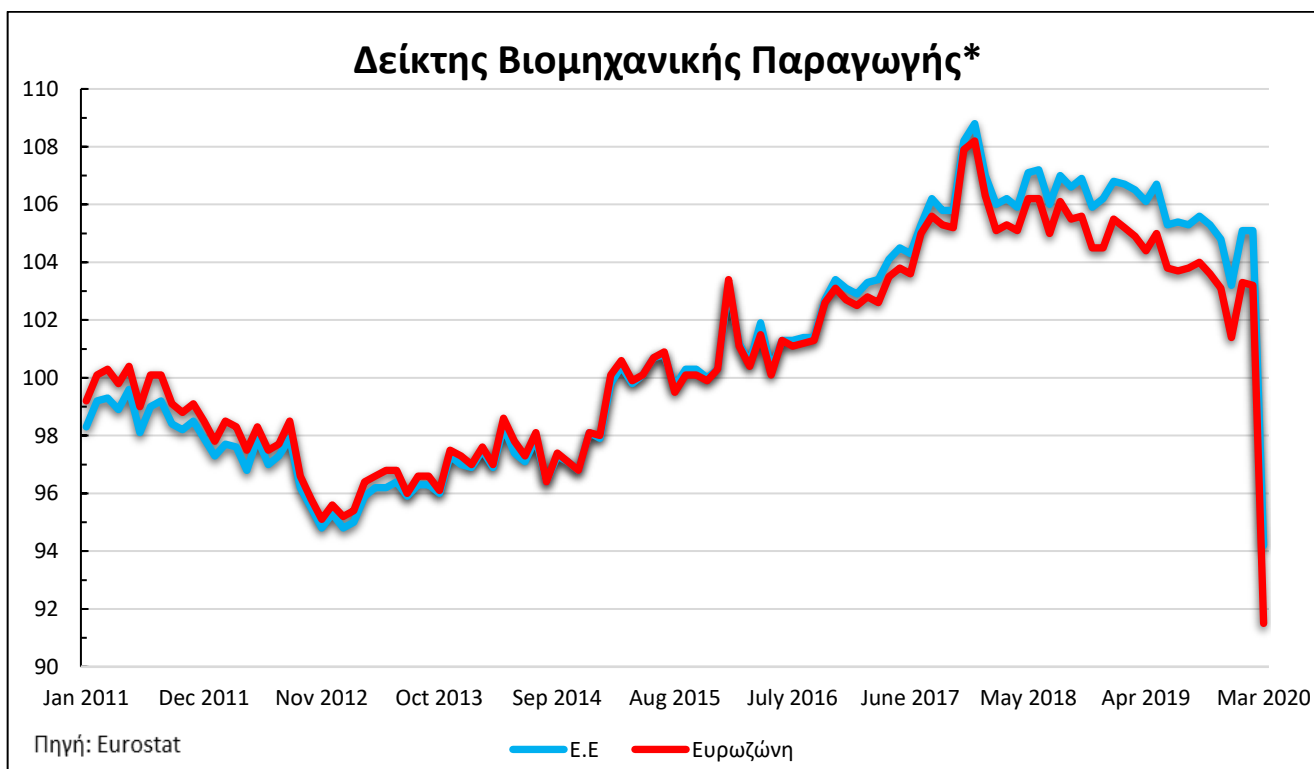
⁸ Από κοινού με την Τράπεζα της Αγγλίας

⁹ Το κόστος τους – εφόσον εξειδικεύεται – συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό δημοσιονομικό κόστος.

Πρόσφατες Οικονομικές Εξελίξεις (11-14/05)



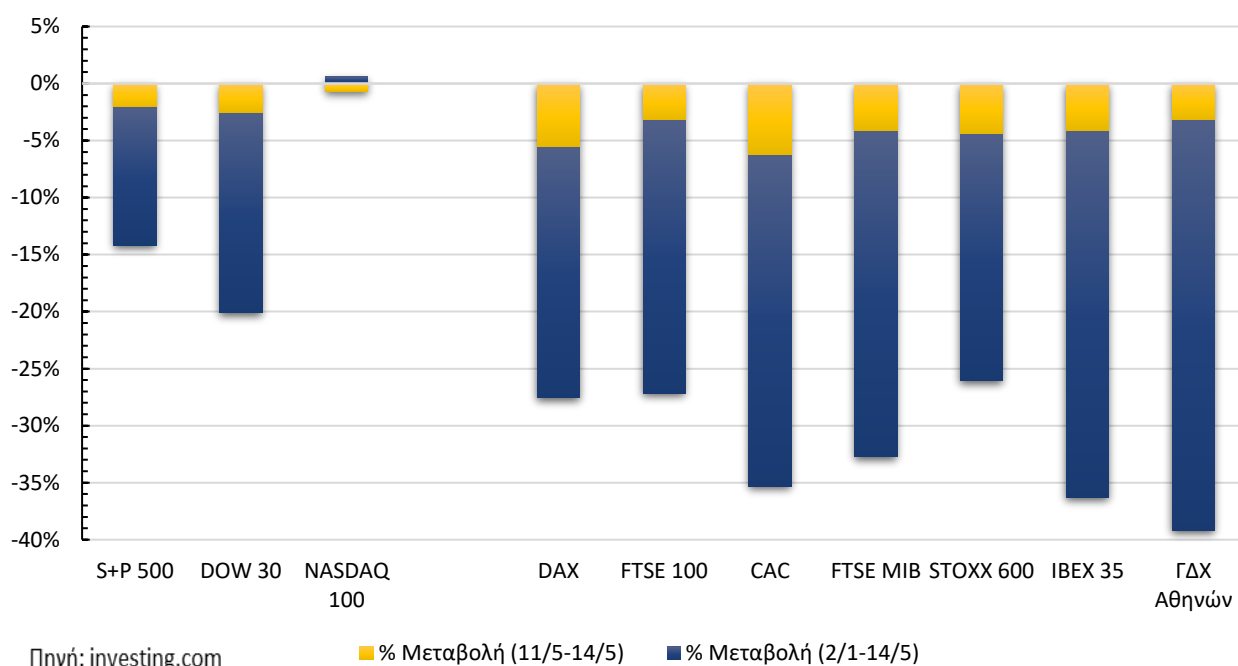
Στο διάγραμμα αυτό, παρουσιάζεται ο ρυθμός μεγέθυνσης του Παγκόσμιου ΑΕΠ από το 1951 μέχρι την κρίση του Κορωνοϊού. Η αναμενόμενη ύφεση εν όψει πανδημίας με βάση την εκτίμηση του ΔΝΤ (14/4), θα είναι η βαθύτερη όλης της μεταπολεμικής περιόδου. Το Παγκόσμιο ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατά 3% το 2020 και θα αυξηθεί κατά 5,8% το 2021.



*Έτος βάσης:2015=100

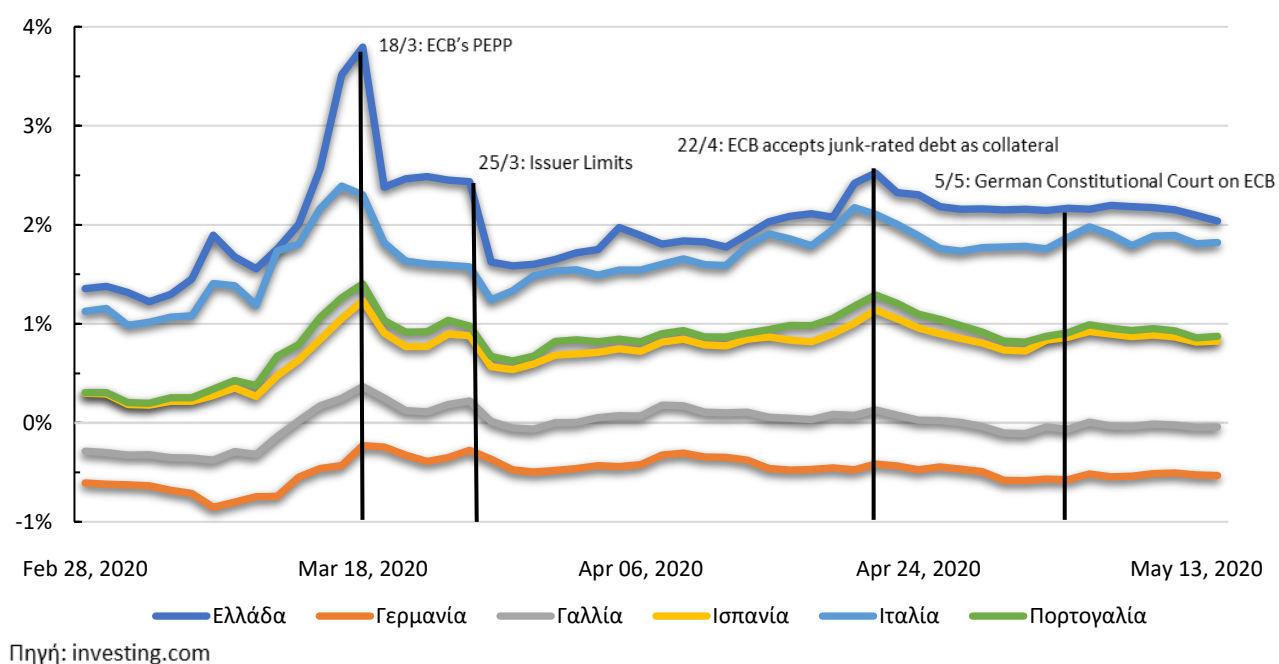
Σύμφωνα με μελέτη της Eurostat (13/5), οι Δείκτες Βιομηχανικής Παραγωγής της Ε.Ε και της Ευρωζώνης εμφάνισαν ραγδαία υποχώρηση τον Μάρτιο εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων στις οικονομίες των χωρών.

Αποδόσεις Χρηματιστηρίων

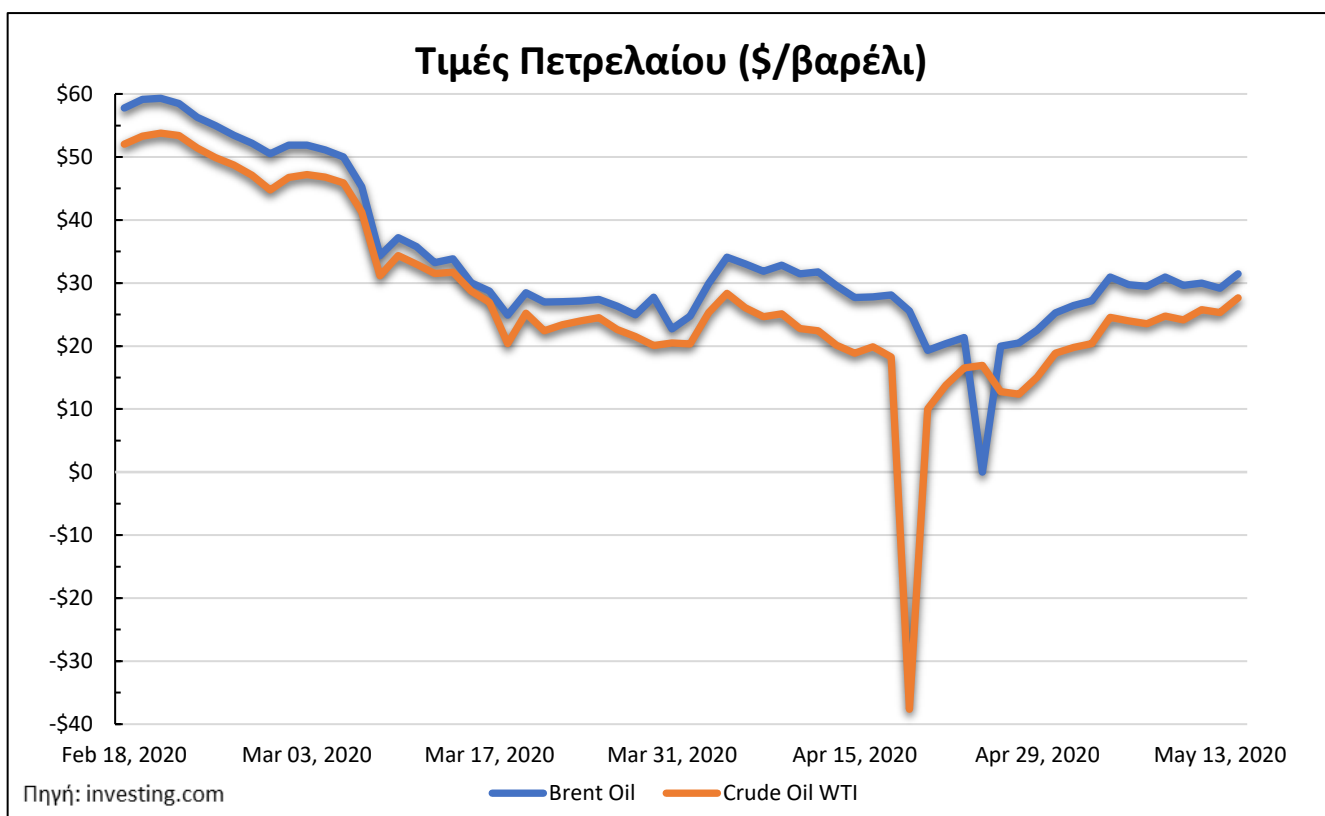


Έντονη πτώση καταγράφηκε στα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια με τους επενδυτές να αντιδρούν στα αρνητικά μακροοικονομικά στοιχεία, όπως η πτώση της βιομηχανικής παραγωγής. Ελαφρώς πτωτικά κινήθηκαν επίσης οι δείκτες της Wall Street σε σχέση με την αρχή της εβδομάδας.

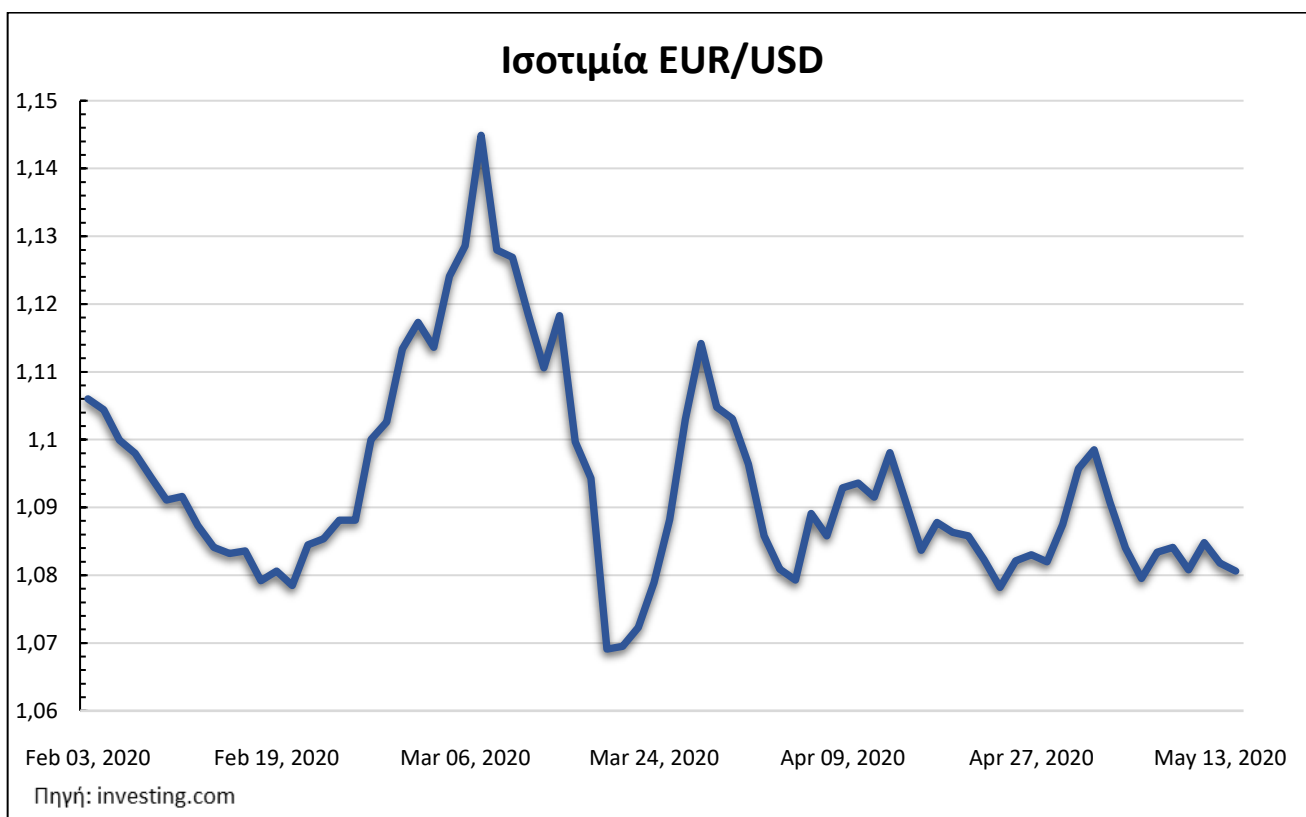
Αποδόσεις 10ετών Κρατικών Ομολόγων



Μικρή αποκλιμάκωση και σταθεροποίηση καταγράφεται στις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων καθώς η ΕΚΤ συνεχίζει τις αγορές ομολόγων μέσω του προγράμματος PEPP.

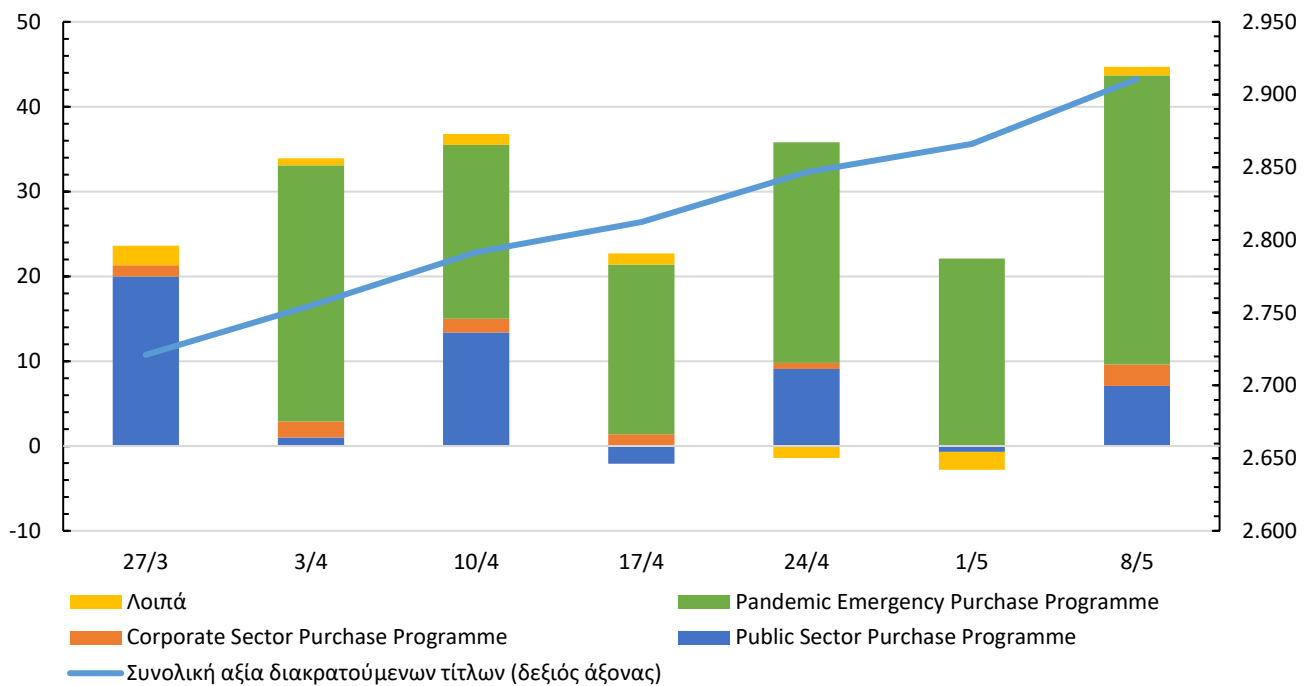


Άνοδος σημειώνεται στις τιμές του πετρελαίου, μετά την πρόβλεψη της Διεθνούς Υπηρεσίας Ενέργειας για μείωση των παγκόσμιων αποθεμάτων το δεύτερο εξάμηνο του 2020.



Στην αγορά συναλλάγματος πτωτικά κινείται το ευρώ με την συναλλαγματική ισοτιμία να διαμορφώνεται στα 1.0806 \$/€.

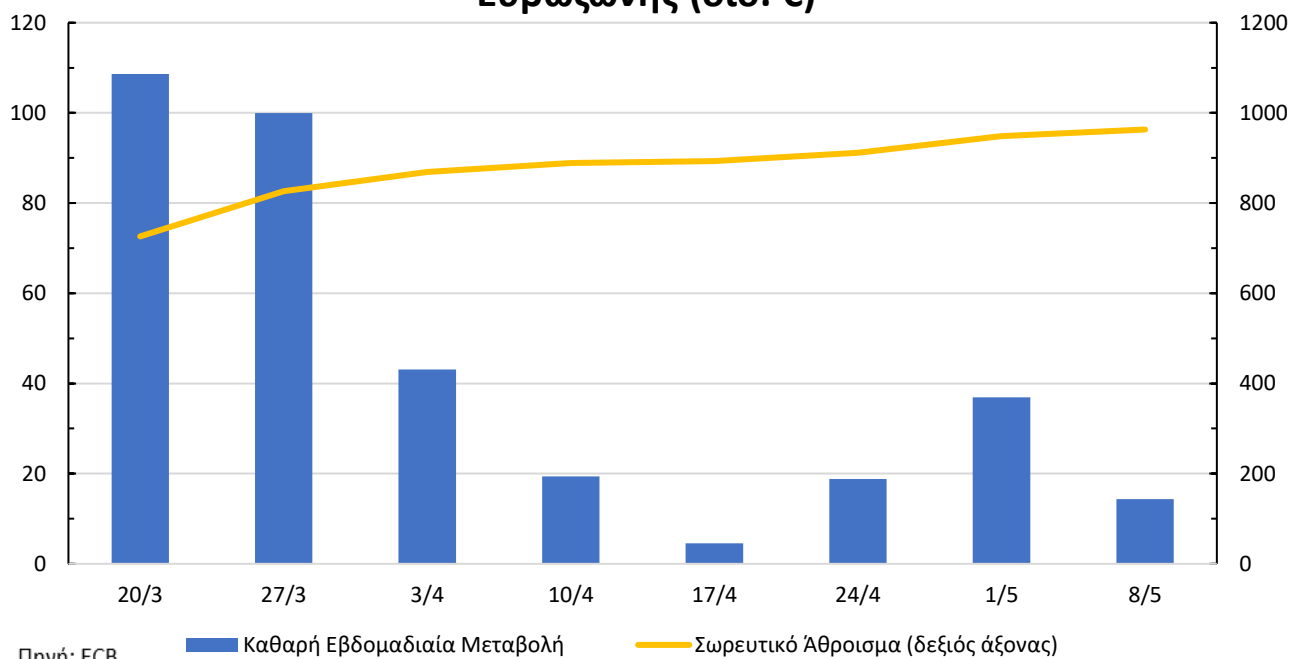
Εβδομαδιαίες καθαρές αγορές τίτλων στο πλαίσιο της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ (δισ. €)



Πηγή: ECB

Στις 18/3, η ΕΚΤ ανακοίνωσε νέο πρόγραμμα αγοράς κρατικών και εταιρικών τίτλων (PEPP) συνολικού ύψους €750 δισ. Παράλληλα, συνεχίζονται οι αγορές κρατικών και εταιρικών ομολόγων στο πλαίσιο του APP το οποίο είναι σε ισχύ από τον Οκτώβριο του 2014 και ενισχύθηκε στις 12/3 με επιπλέον €120 δισ. αγορών. Οι μπάρες αντιπροσωπεύουν τις εβδομαδιαίες αγορές τίτλων ανά πρόγραμμα, ενώ η γραμμή την εξέλιξη της αθροιστικής αξίας των τίτλων που διακρατώνται από την ΕΚΤ στο πλαίσιο όλων των παρελθόντων και παρόντων προνομιούχων ανοσάς τίτλων.

Δανεισμός της ΕΚΤ προς πιστωτικά ιδρύματα της Ευρωζώνης (δισ. €)



Πηγή: ECB

Στις 12 Μαρτίου 2020, η ΕΚΤ ανακοίνωσε τη χαλάρωση των όρων παροχής δανεισμού προς τράπεζες μέσω του προγράμματος TLTRO III. Μεταξύ άλλων, ανακοινώθηκε μελλοντική μείωση των επιτοκίων δανεισμού του προγράμματος καθώς και η άμεση αύξηση του ανώτατου ορίου δανεισμού ανά πιστωτικό ίδρυμα. Στην ίδια κατεύθυνση, ανακοινώθηκε στις 7 Απριλίου 2020 χαλάρωση των όρων αποδοχής απαιτήσεων και άλλων περιουσιακών στοιχείων ως εγγυήσεων δανεισμού.

8

Διαβάσαμε

Μελέτες, αναλύσεις, προβλέψεις για τις οικονομικές διαστάσεις της πανδημίας



Παρά την κρατική υποστήριξη, η κρίση του COVID-19 πλήττει σφοδρά τα οικονομικά των νοικοκυριών της Ευρώπης. Όπως δείχνει η [Catarina Midoes στο Bruegel](#), **100 εκατομμύρια Ευρωπαίοι δεν έχουν τα μέσα για να επιβιώσουν δύο μήνες χωρίς εισόδημα**, με όσους γεννήθηκαν εκτός της ΕΕ να βρίσκονται σε ακόμα μεγαλύτερο κίνδυνο. Ωστόσο, [η ανάλυση των Pérez et al. που δημοσιεύτηκε στο VoxEU](#), υποδεικνύει ότι ο αντίκτυπος της κρίσης του COVID-19 θα γίνει πιθανότατα αισθητός σε ορισμένες μόνο χώρες και γενικά στα πιο ευάλωτα στρώματα του πληθυσμού καθώς οι περιορισμοί στις οικονομικές δραστηριότητες **επηρεάζουν κυρίως εργάτες με χαμηλούς μισθούς και κακές συνθήκες απασχόλησης**. Επίσης, ο αντίκτυπος φαίνεται να είναι μεγαλύτερος για τις γυναίκες και τους νέους εργαζόμενους. Αυτά τα στρώματα του πληθυσμού έχουν πιθανότατα λιγότερους πόρους για να αντιμετωπίσουν την ανεργία και την ξαφνική απώλεια εισοδήματος. Επομένως, οι προτάσεις για την ανεργία οφείλουν να υπολογίζουν τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προκλήσεις, καθώς οι άνεργοι θα κληθούν να αναζητήσουν εργασία σε ένα περιβάλλον μειωμένης οικονομικής δραστηριότητας και περιορισμένων θέσεων εργασίας.



Δεν προκαλούν έκπληξη τα συμπεράσματα των [Berg et al. στο VoxEU](#), πως οι εργαζόμενοι στις ανεπτυγμένες οικονομίες είναι πιο πιθανό να μπορούν να εργάζονται από το σπίτι. Αντίθετα, πολλοί εργαζόμενοι στις αναπτυσσόμενες χώρες απασχολούνται σε επαγγέλματα που δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν από το σπίτι και αυτά τα επαγγέλματα είναι πιο διαδεδομένα. Είναι έξι φορές πιο πιθανό να είσαι πλανόδιος πωλητής σε μια χώρα χαμηλού εισοδήματος απ' ό,τι σε μια χώρα υψηλού εισοδήματος και 17 φορές πιο πιθανό να είσαι εργάτης γης. Ωστόσο, ενώ η καραντίνα και η κοινωνική αποστασιοποίηση είναι αποτελεσματικές πρακτικές δημόσιας υγείας, οι οικονομικές επιπτώσεις είναι πιο σοβαρές στις σύγχρονες οικονομίες (π.χ. στον καιρό της Ισπανικής Γρίπης, η παραγωγή ήταν σε μεγάλο βαθμό οικιακή) καθώς και πιο ανησυχητικές λόγω των ανισοτήτων. Καθώς η εργασία από το σπίτι είναι δύσκολο να επιτευχθεί ειδικά όταν υπάρχουν παιδιά ή άλλα εξαρτώμενα μέλη που απαιτούν προσοχή, ενδεχομένως να προκύψουν **διακρίσεις κατά των εργαζομένων που έχουν και ευθύνες φροντίδας**.



Έπρεπε να γνωρίζαμε ότι αργά ή γρήγορα, θα αντιμετωπίζαμε ένα οικονομικό σοκ το οποίο δεν θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί μέσω της συμβατικής νομισματικής πολιτικής, γράφει ο [Paul Krugman στο VoxEU](#). Πιστεύει ότι συντρέχουν καλοί λόγοι για την εφαρμογή ενός βιώσιμου, παραγωγικού και **μόνιμου προγράμματος οικονομικής τόνωσης**, σε αντίθεση με την προσπάθεια να επινοήσουμε βραχυπρόθεσμα μέτρα κάθε φορά που προκύπτουν κρίσεις. Πιο συγκεκριμένα, προτείνει πως ο επόμενος Πρόεδρος των ΗΠΑ και το Κογκρέσο πρέπει να αποφασίσουν τη μόνιμη δαπάνη ενός επιπρόσθετου 2% του ΑΕΠ σε δημόσιες επενδύσεις, με την ευρύτερη έννοια (υποδομές αλλά και τομείς όπως η έρευνα και η στήριξη προς τα παιδιά) – παρόμοιες αποφάσεις μπορούν να ληφθούν και στον υπόλοιπο ανεπτυγμένο κόσμο.



Ο [Simeon Djankov](#) υπέδειξε στα μέλη της Επιτροπής Οικονομικών και Νομισματικών Υποθέσεων (ECON) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ότι η τρέχουσα κρίση έχει σημαντικές διαφορές με την προηγούμενη κρίση της Ευρωζώνης. Από τη μία η κρίση του COVID-19 είναι πραγματικά παγκόσμια, γεγονός που περιορίζει την ικανότητα των εταιρειών να μετατοπίζουν τις πωλήσεις τους από τη μία αγορά στην άλλη, όπως μπορούσαν να κάνουν κατά την κρίση της Ευρωζώνης. Από την άλλη, η κρίση του COVID-19 είναι ταυτόχρονα μια κρίση προσφοράς και ζήτησης ενώ η κρίση της Ευρωζώνης ήταν κυρίως μια κρίση ζήτησης. Λαμβάνοντας υπόψιν τις διαφορές αυτές, καταθέτει τέσσερις προτάσεις. Πρώτον, **η κρίση απαιτεί μαζικές δημόσιες δαπάνες**. Δεύτερον, οι δαπάνες αυτές πρέπει να λάβουν χώρα μέσω διοχέτευσης πόρων στον ιδιωτικό τομέα. Τρίτον, τα χρήματα αυτά πρέπει να εκταμιευτούν με τη μορφή άτοκων δανείων μέσω των εμπορικών τραπεζών. Τέταρτον, καθώς η ανάκαμψη επιταχύνεται – κάτι το οποίο αναμένεται από την επόμενη χρονιά και για ορισμένους τομείς από το 2022 – τα κοινοβούλια στην Ευρώπη πρέπει να εξετάσουν προγράμματα διαγραφής χρεών για τον ιδιωτικό τομέα.



Εξάλλου, η αρχή της επικουρικότητας σημαίνει ότι η ΕΕ πρέπει να ενεργήσει εκεί που τα κράτη μέλη δεν μπορούν από μόνα τους – δηλαδή, έκδοση μακροπρόθεσμου χρέους στο πλαίσιο της τρέχουσας κρίσης. Οι [Massimo Bordignon και Guido Tabellini](#) υποστηρίζουν στο VoxEU ότι για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει το **νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης να χρηματοδοτηθεί με πανευρωπαϊκά φορολογικά έσοδα**. Έτσι, βελτιώνεται η ποιότητα των δαπανών της ΕΕ, δημιουργείται ένα κοινό ασφαλές περιουσιακό στοιχείο και εξασφαλίζεται ένας αποτελεσματικός και διαφανής συντονισμός μεταξύ νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής, ενώ θα μπορούσε να ανοίξει και ο δρόμος για τη δημιουργία δημοσιονομικής ικανότητας στην Ευρωζώνη.



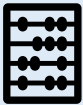
[Σε σχολιασμό που δημοσιεύτηκε από το European Capital Markets Institute, η René Karsenti](#) υποστηρίζει ότι τα **κοινωνικά ομόλογα (social bonds) μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο** στη μάχη κατά του Covid-19, στον αγώνα για τον περιορισμό της επικείμενης οικονομικής κρίσης και στο χτίσιμο ανθεκτικότητας απέναντι σε μελλοντικά σοκ. Μαζί με τις άμεσες κυβερνητικές και φιλανθρωπικές συνεισφορές, καινοτόμοι χρηματοοικονομικοί μηχανισμοί, όπως τα κοινωνικά ομόλογα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να χρηματοδοτήσουν εμβόλια για τον Covid-19 και αποτελεσματικές θεραπείες.



Εν τέλει, **‘αν γίνεται λόγος για επιτόκια δεν πρόκειται για ανάκαμψη’**, λέει ο José Gusmão στο [Social Europe](#), στέλνοντας μήνυμα στους ηγέτες της ΕΕ ότι οι πόροι ανάκαμψης είναι κρίσιμης σημασίας και δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για πολιτικές σκοπιμότητες αλλά για μια οικονομική ανοικοδόμηση εναντίον της φτώχειας και των αδικιών. Επιπλέον, υποστηρίζει ότι τα κεφάλαια ανάκαμψης δεν αποτελούν μηχανή του χρόνου που θα μας επαναφέρει σε μια εποχή οικονομικής ευημερίας. Αντ’ αυτού οι πόροι ανάκαμψης μπορούν να αναμορφώσουν προσωρινά την Ευρωζώνη προς την κατεύθυνση της αλληλεγγύης και της πράσινης ανάπτυξης. Το νέο αυτό μοντέλο μπορεί να οδηγήσει στο μέλλον σε μια νέα θεσμική δομή με κύρια χαρακτηριστικά τη δικαιοσύνη, την αναδιανεμητική πολιτική και το κοινωνικό κράτος.



Ο μύθος του θανάτου της Κεντρικής Τράπεζας εξετάζεται από τον [Adam Tooze σε άρθρο του στο Foreign Policy](#). Εξαιτίας της πρόσφατης απόφασης του Γερμανικού Δικαστηρίου, η υπεράσπιση του status quo, ενάντια στον διευρυμένο ρόλο των κεντρικών τραπεζών, μπορεί να φαίνεται δελεαστική. Αυτό θα ήταν λάθος, σύμφωνα με τον συγγραφέα, αφού αν και προβληματική, η απόφαση του δικαστηρίου αποκαλύπτει ένα πραγματικό χάσμα μεταξύ της πραγματικότητας των κεντρικών τραπεζών του 21ου αιώνα και της συμβατικής κατανόησης της αποστολής τους που κληρονομήθηκε από τον 20ο αιώνα. Αυτό που χρειαζόμαστε είναι **ένα νέο νομισματικό σύνταγμα**, που θα αναγνωρίζει την μοναδικότητα των κεντρικών τραπεζών λόγω της ανεξαρτησίας τους.



Τα όρια της νομισματικής πολιτικής αποσαφηνίστηκαν από τον [Jay Powell, Πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Τράπεζας, σε δηλώσεις του στο Peterson Institute for International Economics](#). Υποστηρίζει ότι η κεντρική τράπεζα οφείλει να προχωρήσει σε δανεισμό (επισημαίνοντας ότι δεν είναι συνήθως καθήκον μιας κεντρικής τράπεζας να δανείζει απευθείας στον μη χρηματοπιστωτικό ιδιωτικό τομέα και ότι τέτοια μέτρα θα λήξουν μετά το τέλος της κρίσης), αλλά ότι δεν έχει αγοραστική δύναμη. Η Fed θα κάνει τα πάντα για να στηρίξει την πίστωση, αλλά η αγοραστική δύναμη θα πρέπει να προέλθει από το Κογκρέσο των ΗΠΑ. Οι παρατηρήσεις του σχετίζονται και με τις ευρωπαϊκές εξελίξεις, καθώς τα όρια της νομισματικής πολιτικής δεν είναι σαφή – όπως άλλωστε κατέδειξε και η πρόσφατη απόφαση του Γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου.



Για όσους υποστηρίζουν την εγχώρια παραγωγή έναντι του διεθνούς εμπορίου η πανδημία του COVID-19 φαίνεται να επιβεβαιώνει τα επιχειρήματά τους. Ωστόσο, η [Pinelopi Koujianou Goldberg υποστηρίζει στο Project Syndicate](#) πως σύμφωνα με τα δεδομένα η τρέχουσα κρίση προσφέρει ισχυρές αποδείξεις για την **αναγκαιότητα των παγκόσμιων εφοδιαστικών αλυσίδων** και της παραγωγής ευρείας διανομής. Στη πραγματικότητα οι εγχώριες εφοδιαστικές αλυσίδες είναι πιο ανθεκτικές μόνο σε απίθανα σενάρια όπου ένα αρνητικό σοκ χτυπάει ταυτόχρονα όλες τις άλλες χώρες. Αν είσαι ο μόνος που δεν επηρεάστηκε από μια παγκόσμια κρίση τότε προφανώς θα ήταν χρήσιμο να διαθέτεις εγχώρια παραγωγή. Στην περίπτωση μιας πανδημίας όλες οι χώρες επηρεάζονται αλλά η κορύφωση της υγειονομικής κρίσης λαμβάνει χώρα σε διαφορετικές στιγμές. Όταν οι Ηνωμένες Πολιτείες βρίσκονται στη χειρότερη χρονική στιγμή της κρίσης, οι άλλες χώρες μπορεί να έχουν «ισιώσει» την επιδημική τους καμπύλη και έτσι μπορούν να αποτελέσουν πηγή εμπορίου και ανθεκτικότητας.



[Οι Nadina Iacob και Felice Simonelli, ερευνητές στο Centre for European Policy Studies](#), συνέταξαν μελέτη για το Τμήμα Πολιτικών για την Οικονομία την Επιστήμη και την Ποιότητα της Ζωής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στην οποία προτείνουν το ρυθμιστικό πλαίσιο για τη βελτιστοποίηση των οφελών του ηλεκτρονικού εμπορίου για την ενιαία αγορά. Στην ΕΕ προτεραιότητες αποτελούν, **η διευκόλυνση της πρόσβασης σε ψηφιακό περιεχόμενο** που προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και η βελτίωση της βιωσιμότητας για τις διαδικτυακές πλατφόρμες.



Η Ευρώπη βρίσκεται στα πρώιμα στάδια μιας νέας συζήτησης για την Κίνα σύμφωνα με τον [Andrew Small του European Council on Foreign Relations](#). Πριν από μια δεκαετία ο μετριοπαθής αλλά χρήσιμος κινεζικός ρόλος στην κρίση δημοσίου χρέους της Ευρωζώνης επηρέασε τις πολιτικές απέναντι στην Κίνα μέχρι και σήμερα. Η ΕΕ στόχευε στην ενδυνάμωση των οικονομικών δεσμών με την Κίνα, δρομολογώντας περισσότερες επενδύσεις, μεγαλύτερη οικονομική παρουσία και αυξανόμενο διμερές εμπόριο. Η τρέχουσα κρίση είναι πιθανό να φέρει αντίθετα αποτελέσματα. Οι συζητήσεις στην Ευρώπη για μακροπρόθεσμα ζητήματα, από την διαφοροποίηση των εφοδιαστικών αλυσίδων έως την ασφάλεια των τηλεπικοινωνιών, θα λάβουν χώρα σε ένα **πλαίσιο αυξανόμενης δυσπιστίας απέναντι στην κινεζική κυβέρνηση** καθώς και με σαφέστερη αντίληψη για τις κινεζικές πολιτικές υπό την ηγεσία του Xi Jinping.



Οι [Elkerbout et al. του Centre for European Policy Studies](#) αξιολογούν τις επιπτώσεις της πανδημίας για την Ευρωπαϊκή κλιματική πολιτική. Η ανάκαμψη μετά τον κορωνοϊό μπορεί να επαναφέρει την ΕΕ στον δρόμο προς την απεξάρτηση από τον άνθρακα – μετά το αναπόφευκτο πλήγμα στις πράσινες επενδύσεις – ενώ οι προτάσεις για την Πράσινη Συμφωνία μπορούν να κατευθύνουν τη γενική **οικονομική ανάκαμψη σε φιλικές προς το περιβάλλον δραστηριότητες**. Η επανεκκίνηση μπορεί να προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία στην ΕΕ να σταθεί αντάξια της υπόσχεσης της Πράσινης Συμφωνίας για οικονομικό εκσυγχρονισμό στα πλαίσια των στόχων της Συμφωνίας του Παρισιού.



Τέλος, [οι οδηγίες της Κομισιόν](#) σχετικά με τις καλοκαιρινές διακοπές περιλαμβάνουν το σταδιακό άνοιγμα των συνόρων Σένγκεν, καθώς και πρωτόκολλα υγείας και ασφάλειας για ταξιδιώτες σε προορισμούς διακοπών. Το Der Spiegel [σε ένα εκτενές άρθρο](#) για τη γερμανική συνοριακή πολιτική κατά την κρίση του κορωνοϊού, εξυμνεί τα μέτρα ασφαλείας που έλαβαν η Ελλάδα και η Πορτογαλία, και εκτιμά ότι οι δύο χώρες θα έχουν υψηλή εισροή τουριστών, καθώς η Ιταλία και η Ισπανία είχαν τον μεγαλύτερο απολογισμό θυμάτων στην ΕΕ, αποδυναμώνοντας τον τουριστικό τομέα τους για το 2020. Πρόκειται για σημάδι ανακούφισης για την Ελλάδα και την Πορτογαλία, καθώς το **'Corona-summer'**, όπως το ονόμασε το Der Spiegel, **μπορεί ακόμα να σωθεί**.

Οι ειδικοί του ΕΛΙΑΜΕΠ γράφουν

«Θεσμικές σκληρώσεις και διανεμητικοί συνασπισμοί συμφερόντων που συσπειρώνονται γύρω τους βρίσκονται πίσω από το μεγάλο μπλοκάρισμα της Ε.Ε. Οι θεσμοί της (όπως οι κανόνες της Ευρωζώνης) οικοδομήθηκαν για να εξυπηρετήσουν ιστορικές προτεραιότητες προηγούμενων δεκαετιών. Η ΟΝΕ θωρακίστηκε απέναντι στην απειλή του πληθωρισμού – ο αντίπαλος τώρα λέγεται αποπληθωρισμός. Απαγόρευσε τον επιμερισμό των κινδύνων, την αμοιβαιοποίηση χρεών και βαρών – σήμερα όμως χωρίς τέτοιο επιμερισμό οι ανισορροπίες της οξύνονται και το εσωτερικό ρήγμα διευρύνεται. Φτιάχτηκε για να επιβάλει την αυστηρή τήρηση των κανόνων (pacta sunt servanda) – όμως σήμερα αυτοί οι κανόνες την οδηγούν σε αδιέξοδο.»

Γιώργος Παγουλάτος, Γενικός Διευθυντής, ΕΛΙΑΜΕΠ, kathimerini.gr, [10.05.2020](https://www.kathimerini.gr/10052020)

«Η μεταστροφή του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος και η αυξανόμενη σύνδεσή του με πολιτικές (εγχώριες και διεθνείς) επιδιώξεις από τους πρωταγωνιστές του διεθνούς συστήματος, περιπλέκουν το ζήτημα της ανταγωνιστικότητας για την Ευρώπη, και την οδηγούν σε νέες κατευθύνσεις που δεν δίνουν πλέον έμφαση μόνο στην αύξηση της παραγωγικότητας της Ευρωπαϊκής οικονομίας, αλλά προκρίνουν και την ανάληψη προστατευτικών ενεργειών με νομικά και πολιτικά μέσα.»

Δημήτρης Κατσίκας, Επικεφαλής του Παρατηρητηρίου για την Ελληνική & Ευρωπαϊκή Οικονομία, ΕΛΙΑΜΕΠ, capital.gr, [14.05.2020](https://www.capital.gr/14052020)

«Έχει ήδη στοιχειοθετηθεί επαρκώς ότι η ψηφιοποίηση και η αυτοματοποίηση προκαλούν απώλεια θέσεων εργασίας ενώ δημιουργούν νέες θέσεις, οι οποίες όμως απαιτούν νέες δεξιότητες ή και νέους συνδυασμούς δεξιοτήτων. Ταυτόχρονα, χρειάζονται πλέον νέες μορφές εργασιακής προστασίας και κοινωνικής ασφάλισης, καθώς πολλές από τις υπάρχουσες ανατρέπονται. Σε αυξανόμενο βαθμό αυτή η επιταχυνόμενη απώλεια θέσεων εργασίας είναι μη αντιστρέψιμη. Τα είδαμε αυτό και στην κρίση του 2008, όπου δουλειές που αυτοματοποιήθηκαν σχετικά εύκολα δεν επανήλθαν. Ακόμη λοιπόν και όταν η απειλή της COVID-19 εκλείψει παντελώς, πολλές επιχειρήσεις και οργανισμοί θα συνεχίσουν να υιοθετούν λύσεις μέσω αυτοματοποίησης είτε για μείωση κόστους, είτε γιατί οι πελάτες προτιμούν πλέον αυτόματες διαδικασίες, είτε για να είναι καλύτερα προετοιμασμένες να διαχειριστούν μια επόμενη κρίση.»

Αντώνης Τρίφυλλης, Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής του ΕΛΙΑΜΕΠ & **Γιώργος Μητακίδης**, tovima.gr, [10.05.2020](https://www.tovima.gr/10052020)

«Αυτό που είναι σημαντικό για την Ελλάδα είναι ότι η Τουρκία προσπαθεί να κάνει μια προσέγγιση καταρχήν με τις ΗΠΑ και μέσω της ήπιας ισχύος και της ιατρικής διπλωματίας, αλλά και λόγω της στήριξης που έχει ζητήσει από τη FED για μια γραμμής ανταλλαγής. Βέβαια, τα κριτήρια είναι πολύ αυστηρά για τη FED, πολλά από τα οποία δεν τα τηρεί η Τουρκία και μένει να δούμε αν, και κατά πόσο, θα λειτουργήσει ή θα ενεργοποιηθεί ο προσωπικός διάυλος επικοινωνίας που υπάρχει μεταξύ του Τραμπ και του Ερντογάν. Δεν αποκλείεται ο κ. Ερντογάν να στραφεί και προς την ΕΚΤ για κάποιου είδους στήριξη. Άρα, ενδεχομένως, υπάρχει ένα παράθυρο άσκησης ρόλου της ΕΕ με αυστηρές προϋποθέσεις, που θα συνάδουν με την ευρωπαϊκή κοινότητα αρχών και αξιών που με βεβαιότητα έρχεται σε σύγκρουση με τη στάση που συνεχίζει να διατηρεί η Τουρκία.»

Σωτήρης Σέρμπος, Ερευνητής, ΕΛΙΑΜΕΠ, [Συνέντευξη στο sputniknews.gr](https://www.sputniknews.gr), 12.05.2020

«Η απόφαση [του Γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου] εκδίδεται σε μια κρίσιμη καμπή για την ΕΕ. Οι προσδοκίες για οικονομική αλληλεγγύη και πολιτική πρωτοβουλία είναι υψηλές. Αν τα νομικά εργαλεία που θα μπορούσαν να υλοποιήσουν αυτές τις προσδοκίες αμφισβητούνται και έντονες αντιδράσεις γεννώνται, οι αρμόδιες ευρωπαϊκές αρχές θα διστάσουν να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα, βάζοντας φρένο στη δυναμική της ΕΕ. Και αναπόφευκτα, το τίμημα θα το πληρώσουν τα πιο αδύναμα κράτη-μέλη.»

Βασιλική Πουλά, Βοηθός Ερευνητή, ΕΛΙΑΜΕΠ, [ekathimerini.com](https://www.ekathimerini.com), 10.05.2020